Sosiaali- ja terveysministeriö hallituksen esityksestä 307/2022 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta 307/2022 vp.

Tausta

Laki poikkeusolojen vakuutustakuusta (408/2007) on tullut voimaan 1.5.2007 ja se on säädetty, jotta valtio voi kaikissa olosuhteissa varmistua väestön toimeentulolle ja elinkeinoelämän toimivuudelle keskeisten kuljetusten jatkumisesta. Nykyistä lainsäädäntöä ei ole sovellettu käytäntöön. Lakiesityksen valmistelu on aloitettu sosiaali- ja terveysministeriössä keväällä 2022 johtuen lain säätämisen jälkeen muuttuneesta toimintaympäristöstä sekä tarpeesta lain sujuvalle soveltamiselle. Lakia on tarpeen täsmentää monelta osin esimerkiksi lisäämällä tarkemmat säädökset viranomaisten toimivallasta sekä vakuutustakuun hakemisesta ja hallinnoinnista. Lakiin on lisäksi tarpeen päivittää lakiviittaukset muuhun lainsäädäntöön sekä tarve tarkentaa asetuksenantovaltuuksia. Poikkeusolojen vakuutustakuita myönnettäessä tulisi myös olla mahdollista ottaa huomioon eri valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kaupalliset rajoitukset, joiden rikkomisesta saattaa aiheutua haittaa Suomen kansainväliselle asemalle.

Ehdotetut muutokset

Pääasiallisina muutoksina lakiin lisättäisiin pykälä koskien määritelmiä sekä täsmennettäisiin pykälää koskien vakuutustakuun kestoa. Sosiaali- ja terveysministeriön ja valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi kuuluvista asioista säädettäisiin nykyistä selkeämmin. Lakimuutoksella varmistettaisiin lisäksi kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden yhdenvertainen kohtelu poistamalla laista näiden välinen erottelu. Vakuutustakuuseen perustuvan vaatimuksen esittäminen säädettäisiin annettavaksi sosiaali- ja terveysministeriölle, joka tekisi myös päätöksen vakuutustakuun perusteella tehtävästä suorituksesta.

Säädettäisiin siitä, että vakuutustakuuta ei anneta, eikä suoritusta makseta tilanteessa, jossa valtioneuvosto on päätöksessään tehnyt harkintaa siitä, että tietyissä tilanteissa takuun antaminen tai maksun suorittaminen voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia Suomen kansainväliseen asemaan. Käytännössä esimerkiksi kolmansien maiden pakotteet voivat tulla kyseeseen. Laissa olevia asetuksenantovaltuuksia täsmennettäisiin.

Lisäksi poikkeusolojen vakuutustakuutoimikunnan tehtäviä esitetään muutettavaksi siten, että toimikunta toimisi kaikkien sille laissa säädettyjen tehtävien osalta sosiaali- ja terveysministeriön apuna. Myös sosiaali- ja terveysministeriön tehtävistä säädettäisiin seuraavasti: hakemusasioiden valmistelu, takuupäätösten esittely valtioneuvoston yleisistunnossa, käsittelymaksun määrääminen ja vakuutustakuun perusteella tehtävistä suorituksista päättäminen. Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi poikkeusolojen vakuutustakuisiin liittyviä uusia tehtäviä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että luonnosehdotuksen 3 c §:ä voidaan muuttaa talousvaliokuntakäsittelyn aikana seuraavasti lisäämällä kursivoitu kohta:

Jollei tietosuojalaista (1050/2018) muuta johdu, vakuutuslaitos saa vakuutusyhtiölaissa (521/2008*) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999)* säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtioneuvostolle välttämättömiä tietoja poikkeusolojen vakuutustakuuta koskevan hakemuksen käsittelyä ja vakuutustakuun perusteella esitetyn vaatimuksen selvittelyä varten sekä Valtiokonttorille vakuutustakuiden hallinnointia ja valvontaa sekä maksujen suorittamista varten.

Tällöin varmistettaisiin tietojensaanti myös tilanteessa, jossa vakuutusyhtiö harjoittaa lakisääteistä vakuutusta, tässä tapauksessa tapaturmavakuutusta, jolloin sovellettavaksi tulee laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tarkoituksenmukaisena myös, että hallituksen esityksen säännöskohtaisten perusteluiden pykälää 4 a § koskevasta kohdasta poistetaan talousvaliokuntakäsittelyn aikana maininnat 1 momentista sekä 2 momentista, sillä pykälässä on hallituksen esityksessä vain yksi momentti, jolloin on riittävää käyttää mainintaa ”pykälän nojalla” sekä ”pykälän mukaan”.

lakimies Noora Silmonen